

## Profesörler ile sohbet–2: sorunlarınızı rasgele değil en üstün kaliteyle çözeniz dileğiyle

Mehmet Akşit

O zamana kadar ilgisiz bir şekilde konuşmaları izleyen, kendisini tanımadığım kıvrıkcık saçlı bir şahıs yerinden yavaşça kalkarak yanıma geliyor. Ceketinin iç cebinden çıkardığı küçük bir defterin sayfalarını dikkatlice karıştırırken bana dönerek: “Akşit bey, siz İslamiyet’i, insanlığın bu dünyada var oluşundan beri insanları kardeşlik, özgürlük, adalet, bilim, sanat ve mutluluk gibi değerlere ulaştırmaya amaçlayan ve hepimizin ortak değeri olan bir yol olarak tanımladınız. Eğer bir toplum bu yüce değerleri taşıyorsa, o toplum kendisini nasıl adlandırırsa adlandırın İslamiyet’ten uzaktır dediniz. Bu bağlamda İslamiyet İsa Mesih’i de içine alıyor dediniz”. Ben gülmüseyerek: “Tebrikler, mesaj yerine ulaşmış demek”. “Peki, o zaman şu Kuran ayetine ne diyorsunuz?”. Gözlerini kısarak elindeki küçük defterden okumaya başlıyor: “(Peygamber onlara de ki) İtaat edenlerin birincisi olmaklığımla emrolundu [1]”. “İyi bir araştırma yapmışsınız. Bu ayetin anlatmak istediği bence şudur. Eğer herhangi bir ülkede insanlık değerleri yok denecek kadar azalmışsa, o ülkede tekrar insanlık değerlerini yerleştirmek isteyen kişi o ülkede ilk inanan sıfatını kazanmış olur”.

Konuşmaları biraz da gülerken izleyen genç bir delikanlı, ellerini ovuşturarak, sanki herkesi küçümser bir şekilde yüksek sesle konuşmaya başlıyor: “Diyelim Yaratıcı var. Ben pek inanmıyorum ama neyse, haydi var diyelim. Tamam da, Yaratıcı niçin iyi olmak zorunda? Ona aklım ermiyor. Kötü olamaz mı? Olur efendim. İstedğini yapar. Haksız yere asar, keser. İlla niçin iyi olacak?”. Ben bu sefer biraz sert bir şekilde gencin sözünü yarıda kesiyorum: “Hayır olmaz. Yaratıcı kötü olamaz”. “Hoppala, niçin olmasın? Vurur, kırar, ezer, geçer”. “Bakın biz Yaratıcıyı rasgele, kendi kafamıza göre

tanımlamıyoruz ki? Yaratıcı kendini 99 kusur sıfatla tanıtmış. O sıfatlar çerçevesinde inanıyoruz. O sıfatları birbiri ile karşılaştırarak, aralarında tutarsızlık olmadığını görerek inanıyoruz. Şimdi ben tutup o sıfatlardan birini keyfime göre değiştirsem olur mu? Tutarsızlık ortaya çıkar. Yaratıcı, esirgeyen, bağışlayan hiç kötü olur mu? Olmaz. Yaratıcı bilmediğimiz sıfatlarını elbette bilemeyiz. Bilebildiklerimizi de doğru olarak, düşünerek, yorumlayarak, anlamak isteriz. Benim için Yaratıcının bize anlatmak istediği, gelişi güzel olmayan, yaratılanın gizeminde saklı, gören göz için yaratılandan daha öz olan bazı gerçeklerdir. Bunu idrak edemeyenler için inanç bir adetler ve törenler cümbüşünden öteye gidemez”.

Ortalığı tekrar bir sessizlik kaplıyor. Herkes sanki derin bir düşünceye dalmış gibi çayını, kahvesini yudumlıyor. Kurabiyesini ısırtıyor.

Kimya profesörü sessizliği bozuyor. “Hocam, şeriata ne diyeceksiniz?”. Senato üyesi olan meslektaşım devam ediyor: “Hocam, çok soyut konuşuyorsunuz. Günlük hayatta dediklerinizi nasıl uygulayacağız?”. Ben bu sefer daha kararlı bir şekilde sanki nutuk çeker gibi ayağa kalkarak konuşmaya başlıyorum: “Bakın şeriata kelime anlamı aslında yollar demektir. Her insanın amacı yaratıcıya yaklaşmak olmalıdır. Bu da Yaratıcının bize bildirdiği yüce değerlere elimizden geldiği kadar ulaşmaya çalışmamızla olabilecektir. Kısacası cahil değil bilgili olacağız. Boş değil dolu konuşacağız. Nefret değil sevgi saçacağız. Kaba değil ince olacağız. Zulüm değil adalet, cezalandırıcı değil nasihat eden, af eden olacağız. Ve böylece kardeşlik içinde yaşayarak, özgür olacağız, bilim ve sanatla uğraşacağız ve sonunda mutlu olacağız. İşte İslamiyet’in önerisi her insanın bu yüksek

kalite değerlerine ulaştıran yoldan gitmesidir” [2].

Kimya profesörü: “Peki, insanlar Yaratıcının yüce sıfatlarına yakınlaşmak için uğraşmalıdırlar diyorsunuz. Yaratıcının bütün sıfatlarını mı örnek alacağız?”. “Bazı sıfatlar vardır ki onları tam olarak uygulamak için sonsuz bilgi gerektir. Bu gibi sıfatlardan kaçınacağız. Bu yüzden, örneğin af etmeyi cezalandırmaya tercih edeceğiz”.

Kimya profesörü biraz titrek bir sesle: “Bu bir çelişki değil midir? Bazı insanların şeriat adına çağdışı yöntemleri insanlara zorla uygulamaya kalktığını görüyoruz”. “Bazı insanların ne yaptığından öte Yaratıcı bize ne anlatmak istiyor ona bakalım. Eğer şeriat denilen kurallar bizi amacımıza ulaştırmıyorsa, ya da yöntem olarak biraz önce sıraladığım değerlere ters düşüyorsa, gerçek yol olamazlar. Tevrat, İncil ve Kuran’da anlatılan birçok olay ve bunlarla ilgili olan tavsiyeler bir taraftan bize soyut mesaj verir, diğer taraftan olayların geçtiği zamana ait bir takım somut unsurları içerir. Amaç her mesajın özünü anlamak ve zamana bağlı unsurlardan ayırmaktır. Şimdi biz tutup binlerce yıl önce yaşamış olan Peygamberlerin kullandığı elbiseleri mi giyeceğiz? Onların sahip olduğu araç ve gereçleri mi kullanacağız? Yoksa onların bize vermek istediği mesajın özünü mü kavrayacağız?”.

“Bize somut bir örnek verebilir misiniz Akşit bey?”. “Örneğin modern ceza hukukunun özünü ele alalım. Her şeyden önce adalet sınıfsız bir şekilde herkese uygulanmalıdır diyor. İkincisi, eğer yasada yok ise herhangi bir davranışa ceza verilmez diyor. Üçüncüsü, işlenen bir suçta suç işleyenin niyeti öne alınmalıdır diyor. Dördüncüsü, işkence amacıyla değil eğitmek ve caydırmak amacıyla ceza verilmesi gerekir diyor. Bu ilkeleri modern hukuk ancak son yüzyılda anlayabilmiş ve uygulamaya koymuştur. Ayrıca insan hakları öne çıkarılmış ve korunmaya alınmıştır. Başta Kuran olmak üzere İslamiyet’in

anlatmak istediği ceza hukuku sistemi ve kul hakkı sistemi bu ilkelere tamamen uymaktadır. Tek farklılık, verilecek cezaların içeriğinin o günlerin koşullarına uygun olarak tanımlanmış olmasıdır. Bir küçük husus hariç”.

“Hangi husus Akşit bey?”. “Modern ceza hukukunda yasaları bilmemek özür kabul edilmez. Peygamber Muhammed zamanında ise bu özür kabul edilmiştir. İnsanlığın başından beri var olan İslamiyet’in tavsiye ettiği hukuk kurallarının özü, çağdaş ülkelerde modern hukukun ilkeleri altında zaten uygulanmakta ve önerilen ahlak kuralları da zaten dolaylı olarak bugünkü yasaları etkilemektedir. Akıl yolu birdir, derler ya hani?”.

Bu sefer emekli bir profesör söze karışıyor. Benim İran asıllı bir meslektaşım vardı. O İslamiyet’in birçok kuralı olduğu için uygulanması zor bir din diye tanımlamıştı. Siz ne diyorsunuz?”. “Aslında Peygamberimiz bize zorlaştırmayı değil, kolaylaştırmayı önermiştir. Eğer yaratıcının bize anlatmak istediği öğütün özünü anlayamaz ve özümseyemezsek, birçok detayın içinde boğulup gideriz”.

Üniversitemizin papazı ayağa kalkarak: “Hocam konuşmalarınızı bir toparlasanız?”.

“Yaratıcının bize verdiği öneriler bizim kendi sorunlarımızı çözmemiz içindir. Sorunlarımız zamana ve yere bağlı olarak sürekli değişmektedir. Önce sorunlarımızın ne olduğunu anlamaya çalışacağız. Bu bir. İkincisi, sorunlarımızı mümkün olduğu kadar bilimsel yöntemlerle çözeceğiz. Bilimsel yöntemleri geniş tutuyorum. Teknik, sosyal, tıp ve sanat gibi alanların hepsini dâhil ediyorum. Bu iki. Bulduğumuz çözümlerin kalitesini bizzat yaratıcının kendi özünde tanımladığı kalite değerlerine göre kontrol edeceğiz. Kısacası ancak Yaratıcıyı hoşnut edecek çözümleri kabul edeceğiz. Ve sürekli olarak kaliteyi artıracak önlemler alacağız. Bu üç. Kalite değerlendirmesi yaparken en önemli ve acil durumlara öncelik vereceğiz. Örneğin

toplum ve insan sağlığını ön plana çıkaracağız. Bu dört. Beşincisi, bütün bunları uygulamak için gerekli enerjiyi aşktan alacağız bu beş. İşte bence bir milyar yıldır geçerli olan İslamiyet'in beş şartı”.

“Sađ olun hocam. Bizi aydınlattınız”. “Asıl ben teşekkür ederim bana bu fırsatı verdiğiniz için. Sorunlarınızı rasgele değil en üstün kaliteyle çözmeniz dileğiyle, hoşça kalın”.

**Kaynaklar:**

1. En'am, 14.
2. Bakara, 5.

© 2007 Mehmet Akşit. Ancak ticari olmamak ve kaynak göstermek koşulu ile kullanılabilir.